

6. Hypertext. *Dictionary of Media and Communications* ed. M. Danesi. N.Y., London, 2009. P. 151 — 152.

7. Rouet J. F., Levonen J. J., Dillon A., Spiro R. J. An introduction to Hypertext and Cognition. *Hypertext and Cognition*. New York and London : Routledge, 1996. P. 3 — 8.

8. Sengun S. Cybertexts, hypertexts and interactive narrative : why shan't the prodigal children overthrow their forefathers. LIT FICTION 13 Conference Proceedings "Innovation, difference, irregularity" : 2013. Istanbul : Mimar Sinan University Press, 2013. P. 58 — 66.

Ю. В. Лисецька
м. Житомир

МОДАЛЬНІСТЬ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ КОМПОНЕНТ ЕПІСТЕМІЧНИХ МАРКЕРІВ

Модальність – мовна універсалія, яка є однією з основних категорій мови. Термін вживається для позначення мовних явищ, що відрізняються змістовим наповненням, граматичними властивостями і ступенем оформленості на різних рівнях мовної структури [9, с.303].

Поняття "модальність" використовується для позначення неоднорідних за змістовим наповненням та граматичними властивостями явищ. Основоположником тлумачення категорії модальності є І. Кант. Розглядаючи основні способи, які використовує наш розум для поєднання предметів пізнання, І. Кант визначає форми судження, котрі є поєднанням суб'єкта і предиката. Одним із цих поєднань є модальність [8].

Вивчення природи модальності наразі залишається дискусійним питанням в лінгвістиці. Як загальну семантичну категорію речень, що має змішаний лексико-граматичний характер, модальність розглядається в працях багатьох мовознавців [3, 5, 7].

Модальність поділяють на об'єктивну та суб'єктивну. Об'єктивна модальність – це обов'язкова ознака висловлення, одна з категорій, що формує речення. Об'єктивна модальність виражає відношення повідомлення до дійсності, пов'язана з категорією часу й диференціюється за ознакою визначеності / невизначеності часу події. Суб'єктивна модальність, на відміну від об'єктивної, є факультативною ознакою висловлення. Змістову основу суб'єктивної модальності формує поняття оцінювання, яке складається з логічної (раціональної) характеристики повідомлення й різних видів емоційних реакцій на нього. Цей тип модальності включає весь діапазон реально існуючих у мові

різноаспектних способів кваліфікації повідомлення й реалізується за допомогою вставних одиниць, спеціальних модальних часток, вигуків, інтонації, порядку слів та використання синтаксичних конструкцій [8].

Функціонально-семантична категорія, яка відображає відношення між висловленням та дійсністю називається епістемічною модальністю. Це комплекс актуалізаційних категорій, що відображають відношення основного змісту висловлення до дійсності в контексті правдоподібності/неправдоподібності з кута зору мовця. Відношення між змістом повідомлення та реальністю відображається у значенні (актуальність дії), достовірності, меті вислову, ствердженню/протиставленню або евіденційності [2].

Модальність реалізується або на граматичному, або на лексичному та на інтонаційному рівні і виражається різними граматичними і лексичними засобами: спеціальними формами відмінювання, модальними дієсловами, модальними словами та інтонаційними засобами.

Епістемічна модальність – підтип мовної модальності, яка має справу з оцінкою/судженням мовця, ступенем впевненості в знаннях, на яких ґрунтується пропозиція, вона допомагає висловити коментар щодо основного змісту пропозиції [6, с. 208]. В межах епістемічної модальності виділяють об'єктивну та суб'єктивну модальності. Об'єктивна епістемічна модальність – обов'язковий семантико-прагматичний "вимір" будь-якої комунікативної одиниці (висловлення, мовленнєвого жанру, тексту, дискурсу), складник її предикативності, який виражає відношення того, про що повідомляє адресант, до об'єктивної дійсності в аспекті реальності/ірреальності, можливості/неможливості, бажаності/небажаності змісту повідомлюваного.

Суб'єктивна епістемічна модальність – факультативний семантико-прагматичний чинник комунікативної одиниці й спілкування в цілому, який реалізується як низка різноманітних відношень адресанта до повідомлення: позитивних/негативних, очікуваних/неочікуваних, приємних/неприємних, прийнятних/неприйнятних, впевненості/непевненості, згоди/незгоди та багатьох інших [1, с. 190].

У текстах ранньомовноанглійської мови епістемічна модальність реалізується за допомогою вставних одиниць, які займають синтагматично автономну позицію в складі висловлення. Такі одиниці називаються епістемічними маркерами (далі ЕМ). ЕМ – слова або конструкції, які епістемічно модифікують висловлення (лексично або граматично). До ЕМ слід віднести функціональні одиниці, що виражають суб'єктивну думку мовця про подію чи ситуацію об'єктивної реальності [4, с.23]. ЕМ є лінгвістичним засобом відображення епістемічної модальності. Згідно з класифікацією Р. Квірка, ЕМ представлені: матричними клаузами

головного речення, адвербіальними клаузами, номінативно-означальними клаузами, інфінітивними клаузами [11, с.1113].

Проаналізувавши ранньовоанглійські релігійні тексти було зафіксовано ЕМ *I believe, I think, perhaps*, наприклад:

- 1) *Now, besides this literal and positive kind of death, there are others whereof divines make mention, and those, **I think**, not merely metaphorical, as mortification, dying unto sin and the world* [10].
- 2) ***I believe**, that all this is true, which, indeed, my reason would persuade me to be false: and this, **I think**, is no vulgar part of faith, to believe a thing not only above, but contrary to, reason, and against the arguments of our proper senses* [10].
- 3) *Experience and history informs me that, not only many particular women, but likewise whole nations, have escaped the curse of childbirth, which God seems to pronounce upon the whole sex; yet do **I believe that** all this is true, which, indeed, my reason would persuade me to be false: and this, **I think**, is no vulgar part of faith, to believe a thing not only above, but contrary to, reason, and against the arguments of our proper senses* [10].
- 4) *Nor must a few differences, more remarkable in the eyes of man than, **perhaps**, in the judgment of God, excommunicate from heaven one another; much less those Christians who are in a manner all martyrs, maintaining their faith in the noble way of persecution, and serving God in the fire, whereas we honour him in the sunshine* [10].

ЕМ у прикладах (1)-(3), представлені матричними клаузами і вважаються найбільш уживаними. Вони зазвичай, включають перехідне дієслово, що вимагає номінативного *that*-конектора як додатка. У прикладах (1)-(3) підметом функціонує особовий займенник "I" та дієслова *believe* та *think* у теперішньому часі. Приклад (1) ілюструє вживання ЕМ *I think*, що вказує на вираження впевненості мовця. ЕМ *I believe* у прикладах (2)-(3) також ілюструє вираження впевненості у вірогідності свого повідомлення, використовуючи для підсилення ще один ЕМ *I think*, що підтверджує вживання декількох ЕМ в межах одного висловлення і є характерним для текстів ранньовоанглійської мови. У прикладі (4) епістемічна модальність реалізується за допомогою ЕМ *perhaps*, який за своєю природою вважається модальним словом, що виражає невпевненість у вірогідності повідомлюваного.

Отже, модальність демонструє рівень обізнаності автора висловлення щодо предмету обговорення. Епістемічна модальність виступає ключовим елементом у функціонуванні ЕМ в ранньовоанглійських релігійних текстах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Балли Ш. Французская стилистика. Текст пер. с фр. К. А. Долинина. – М. : Изд-во иностр. лит., 1961. 344 с.
2. Беляева Е. И. Функционально-семантическое поле модальности в английском и русском языках. Воронеж : Издательство ВГУ, 1985.
3. Виноградов В. В. О категории модальности и модальных словах в русском языке. Избр. тр. Исследования по русской грамматике. М., 1975. С. 56 — 87.
4. Кибрик А. Рассказы о сновидениях : корпусное исследование устного русского дискурса. Litres, 2017. 738 с.
5. Колшанский Г. В. Логика и структура языка. М., 1965. С. 93 — 94.
6. Ніжнік Л. І. Мовні засоби вияву комунікативних інтенцій персонажа у художньому творі. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна. 2014. Вип. 44. С. 207 — 210
7. Панфиллов В. З. Категория модальности и ее роль в конструировании структуры предложения и суждения. Вопр. языкознания. 1977. №4. С. 37 — 48.
8. Худяков А. А. Теоретическая грамматика английского языка. М. : Издательство "Академия", 2005. 256 с.
9. Ярцева В. Н. Большой Энциклопедический Словарь. Языкознание. М. : Издательство "Советская энциклопедия", 1989. 683 с.
10. Browne Thomas Religio Medici [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.luminarium.org/renascence_editions/browne/medici.html
11. Quirk R. Comprehensive Grammar of the English Language. Longman, 1989. 1779 p.

О.А. Малинівська
м. Житомир

ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

У зв'язку з тим, що поняття жанру і жанрових особливостей, не дивлячись на їх постійну присутність у лінгвістиці тексту, у функціональній стилістиці, у прагмалінгвістиці і теорії дискурсу, наразі є об'єктом чисельних дискусій способів їх формування і особливості